

A Tájházi információs terminál átadására (Krémer Péter / Szakadát, 2015.06. 27.)

Kedves Vendégek, Kedves Szakadátiai!

1979 szeptemberében, több mint 35 évvel ezelőtt, ennek a háznak a verandájában (most fürdőszoba) egy több mint **4 óras hangfelvételt** készítettem nagyszüleimmel. A felvételen nem csak saját sorsukról, hanem Szakadát életről, a korabeli falusi szokásokról, hagyományokról is mesélnek.

- Mit fogsz te ezzel csinálni? – kérdezték, a magnószalagra nézve.
- Talán odaadom majd valamelyik múzeumnak. – válaszoltam, akkor 30 évesen.

Hosszú évek teltek el azóta, a felvétel minősége is egyre romlott, míg a technikai fejlődés lehetővé tette, hogy a szalagról **időtálló digitális másolat** készülhessen.

2010-ben pedig a múzeum is szinte „házhöz jött”, hiszen a régi lakóházból tájház lett.

Már a tájház avató idején beszélgettünk Ritterwald Jánossal és Krémer Gyurival is arról, milyen rendkívüli élményt nyújthatna, ha a tájházba látogatók is hallhatnának valamit ebből a hangfelvételtől, és megnézhetnék azokat a közel 100 éves régi fotókat is, amelyeket szintén sikerült digitalizálni.

5 éves közös munka eredményeként, az egykori elképzelés most valósággá vált.

Az átadásra kerülő érintő képernyős, interaktív terminálon nemcsak korabeli hanganyagokat hallgathatunk meg, hanem fotóalbumokat, videókat is megnézhetünk, sőt archív feljegyzésekbe, régi naplókba is bele olvashatunk.

A tájház avatón az is felvetődött, hogy ha valaki ide bejön, annak az évszázadokon át szinte érintetlenül fennmaradt, ma már kihalt félben levő, egyedi **szakadátai német dialektusból** is ízelítőt kellene kapnia. A terminálon meghallgatható, **egy ebéd közben készült hangfelvétel** jól érzékelteti, milyen zamatos a szakadátai nyelvjárás, és mennyire jó kedélyűek a szakadátiaiak, viszont idővel egyre kevesebben fogják majd megérteni, miről is beszélgetünk a felvételen.

Akkor jött az ötlet, **kellene csinálni egy szakadátai hangos szótárt**, hiszen ez a dialektus nekem még szinte olyan, mintha a második anyanyelvem lenne. Az én generációm talán az utolsó, aki még ezt elmondhatja magáról. Kisgyerek koromban ebben a házban még nagyszüleim - különösen dédnagymamám, aki esténként mesélt nekem - csak szakadátiaiul beszéltek. Az akkori szavak, mondatok még most is itt vannak a fejemben.

Szerintem **az ember egyik kötelessége**, hogy az őseitől kapott tudást megőrizze, és azt saját tudásával, tapasztalataival kiegészítve tovább adja. Nem azért kaptam, hogy magammal vigyem, hanem hogy megörökítem, és mindenki számára elérhetővé tegyem. Úgy érzem, a szakadátai dialektus is a **megőrzendő értékek** közé tartozik, amihez egy hangos szótár jó keretet biztosíthat.

Hosszabb munka következett. Összeszedtem **mintegy 500 szót**, főleg olyanokat, ahol a szakadátai kiejtés jobban eltér a némettől. Mikrofonba mondtam a szavakat szakadátiaiul, a kapott kis hangfájlokat digitalizáltam, majd hozzárendeltem ezeket az alapszavakhoz.

Eredményként 2014 végére elkészült a **magyar-szakadátai** és **német-szakadátai** hangos szótár első változata, amelyek erre a terminálra is felkerültek.

A szótárak úgy működnek, hogy a most körülbelül 500 szavas listából kiválasztunk egy magyar vagy német szót, amelyre rákattintva (rámutatva) a hangszóróból meghallgathatjuk, hogyan mondják azt „szakadátiaiul”. Néhány szóhoz kis példamondat is tartozik.

Ha valaki nyugodtabb körülmények között, otthon szeretne a tájházi anyagba belelapozni, hangfelvételeket meghallgatni, fényképeket nézegetni, vagy a hangos szótárt kipróbálni, annak készítettem egy kis **internetes honlapot**. Ezen a világ bármely tájáról ahol internet van, megnézhető és meghallgatható mindaz, ami az itteni tájházi terminálon is elérhető.

Honlap címek: szakadat.fw.hu (magyarul), <http://szakadat.fw.hu/index-deutsch.html> (németül).

Köszönöm a figyelmet. További kérdések esetén szívesen válaszolok, és gondolom **Reining Roland** diósberényi informatikusunk is szívesen segít, aki az információs anyagokat a terminálra feltöltötte, és annak kezelői felületét kialakította.